

realizovaná slovesom *vidieť*, ale sa prekladá individuálne Napr *Моя драма в том, что я живу с тем, кого я не люблю, но портить ему жизнь считаю делом не достойным. Я от него ничего не видела, кроме добра* (Булгаков) – *Moja tragédia spočíva v tom, že žijem s tým, koho neľúbim, ale považujem za nízke kazit' mu život. Zažila som s ním len dobré / Dostávalo sa mi od neho vždy len dobré*

Séma subjektívnej modality je typická pre dané slovesá aj vo význame blízkom k citoslovciam alebo časticiam V S obyčajne vždy ide o sloveso *vidieť* v 2 osobe jednotného alebo množného čísla V týchto prípadoch ide o vyjadrenie semémy "dotvrdenie nejakej výpovede" Do R sa tento význam môže preložiť jednak slovesom *видеть* v 2 osobe alebo sa prekladá individuálne Napr *No vidíš, čo som ti povedal?* – *Вот видишь, а я тебе что сказал?* – *Видишь, то je dobrý nápad!* – *Ну слушай, это хорошая идея!*

Ruské spojenia *видите ли, извольте ли видеть* obsahujú v sebe semému "všimnite si, pochopte" pri zdvorilom vysvetľovaní niečoho Do S sa prekladajú zvyčajne spojeniami *расскажите, расскажите, так бы вы видели* a pod Napr *"Какая голова?" спросила Маргарита, глядя в глаза нежданного соседа. "Да, извольте ли видеть," объяснил рыжий, "сегодня утром в грибоедовском зале голову покойника стащили из гроба"* (Булгаков) – *"Расскажите, расскажите," выяснял рыжий, "днес рано в грибоедовской зале шлохи з тухлы голову мртвего"* – *Видите ли, какая странная история, я сижу здесь из-за того же, что и вы, именно из-за Понтия Пилата* (Булгаков) – *Tak aby ste vedeli, je to taky zvláštny příběh. Som tu zatvorený pre to isté, čo i vy, práve kvôli Pontskému Pilátovi*

V S môže sloveso *vidieť* v určitých kontextoch popri seméme "stretnúť sa s niekým" obsahovať aj subjektívnu sému vyhrážky (*No len počkaj, keď ty sa ešte uvidíme* – *Ну погоди, мы еще встретимся*), ktorá nemôže byť realizovaná ruským slovesom *видеть*

Dana analýza ukázala, že sémantická štruktúra oboch porovnávaných slovík je veľmi bohatá a ich kontextové použitie je široké Dospeli sme k zaveru, že obe slovesá popri svojich základných perceptívnych významoch sú schopné realizovať aj celú škálu kognitívnych významov, aj keď nie vždy zhodnými prostriedkami v oboch porovnávaných jazykoch

Zistili sme, že najmenšie odchylky v sémantickej štruktúre analyzovaných slovík sa vyskytujú pri realizácii ich základných (perceptívnych) významov S ďalším významovým posunom smerom ku kognitívnej sfére vidno, že sémantické rozdiely v štruktúre týchto slovík sú evidentnejšie Najmenej zhodne vyjadrených semém daných slovík v oboch porovnávaných jazykoch pozorujeme v poslednej analyzovanej podskupine so spoločnou sému subjektívnej modality Mnohé prípady tejto podskupiny sa už nachádzajú na rozhraní voľných a ustálených spojení, ktoré sú predmetom výskumu frazeológie

Sme si vedomí, že sme úplne nepostihli celú túto oblasť, ktorá sa vyznačuje veľkou mierou osobitosti individuálneho vyjadrovania v oboch jazykoch Daná práca slúži ako podklad pre ďalšiu analýzu celej rozsiahlej lexikálnosemantickej skupiny slovík zrkovného vnímania a typických sloves-

no-menných spojení vyjadrujúcich tento proces v kontextovom použití v ruštine a slovenčine

Literatúra

АРУТЮНОВА, Н Д "Пологать" и "видеть" (К проблеме смешанных пропозициональных установок) In Логический анализ языка Проблемы интенциональных и прагматических контекстов Москва, Наука 1989, с 7–30

DANEŠ, F – HLAVSA, Z a kol Větné vzorce v češtině Studie a práce lingvisticke 16 Praha, Academia 1981 270 s

FILIPČ, J K vystavbě lexikologie jako lingvistického usku In Съпоставително изучаване на частичне лексикални системи на славянските език в синхрония и диахрония Ред К Чолакова София, Издателство на българската академия на науките 1979, с 7–22

КАЦНЕЛЬСОН, С Д Типология языка и речевое мышление Ленинград, Наука 1972 216 с

SFKANINOVA, E Z konfrontacie sémantického poča slovík pocitu v ruštine a slovenčine Slavica, 52, 1983, s 1–6

ВАСИЛЬЕВ, Л М Семантика русского глагола Москва, Высшая школа 1981 194 с

Predpoklady sémantickej integrácie galicizmov v slovenčine

Oľga Orgoňova

Filozofická fakulta UK, Bratislava

Pomenovanie *galicizmus* používame v tomto texte na označenie jazykových výpožičiek francúzskeho pôvodu prenesených či prevzatých do slovenčiny, teda nie na označenie frazeologických jednotiek, ako sa niekedy (najmä u aktívnych používateľov francúzštiny) zužuje rozsah tohto výrazu v súlade s prvým významom tohto bisémického slova vo francúzštine

Integráciu vymedzujeme ako jeden z aspektov procesu vzájomného pôsobenia jazykov popri *interferencii*, ktorá má za následok *prenášanie* cudzojazyčných prvkov v reči, a *transferencii*, ktorá podmieňuje *penikanie* týchto prvkov do preberajúceho systému Výsledkom integračného procesu je *asimilácia* prevzatých prvkov v preberajúcom systéme Naším cieľom bude poukázať na niektoré tendencie v sémantickej integrácii galicizmov v slovenčine

Z hľadiska výberu materiálu vo vzťahu k pôvodnému modelu pracujeme s tzv importovanými galicizmami (Haugen), čiže lexikálnymi jednotkami prenesenými do istej miery formálne i obsahovo, kalky, hybridy ani sémantické výpožičky do tohto materiálu nezahŕňame

Sémantická integrácia galicizmov v slovenčine nie je procesom jednoduchým, ako by sa mohlo zdať z hľadiska niektorých (izolovaných) mumo-